

EVALUAREA ATITUDINII ȘI COMPORTAMENTULUI FAȚĂ DE PROPRIA SĂNĂTATE ORALĂ LA UN GRUP DE STUDENȚI LA MEDICINĂ DENTARĂ

Oral health attitude and behavior in a group of dental students

Asist. Univ. Dr. Ramona Ionela Truță, Prof. Dr. Viorica Milicescu

Facultatea de Medicină Dentară, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, București

REZUMAT

Obiective. Scopul acestui studiu este de a evalua atitudinea și comportamentul pe care îl au studenții dentiști vizavi de propria sănătate orală.

Material și metodă. Un chestionar de evaluare, versiunea românească adaptată a chestionarului Hiroshima, a fost aplicat pe 110 studenți, studenți în ultimul an de studii universitare. În același timp s-a realizat și examinarea lor clinică pentru a evalua prevalența cariei dentare. Examinarea și completarea chestionarului s-au făcut după obținerea consimțământului informat al acestora. Statusul odontal a fost cuantificat prin utilizarea indicelui de carie DMF-T și DMF-S. Datele au fost analizate statistic.

Rezultate. Prevalența cariei dentare a fost de 60%. Numai 6,7% dintre studenți (8 studenți) au avut indice de carie 0. Valoarea medie a indicelui DMF-T înregistrat a fost 7,3 ($\pm$ 0,35). Există corelații semnificative între valorile indicelui DMF și răspunsurile obținute la aplicarea chestionarului. Valoarea medie a indicelui HU-DBI a variat de la 6 la 12, cu o medie de 9,8. Valori mici ale indicelui DS sau DT au fost corelate cu un indice HU-DBI ridicat ($p < 0,05$). Acest lucru semnifică faptul că acei subiecți care au o prevalență mică a afecțiunilor odontale au o atitudine și un comportament sanogen adecvate.

Concluzii. Atitudinea corectă a viitorilor medici dentiști privitoare la starea lor de sănătate orală și parodontală reprezintă un determinant important a stării lor de sănătate generală. Pe măsura avansării în pregătirea medicală și a parcurgerii în curricula de pregătire a unor discipline ca: stomatologia preventivă, sănătatea orală, științe comportamentale etc., se observă o îmbunătățire și o evoluție favorabilă a atitudinii lor sanogene.

Cuvinte cheie: indice de carie, indice HU-DBI, sănătate orală, studenți

ABSTRACT

Aim. The purpose of this study was to examine and health attitudes/behavior of Romanian dental students ($n = 110$).

Materials and methods. A questionnaire known as HU-DBI (Romanian version) was administered to 110 students in the last year of studies.

In the same time was evaluated the prevalence of dental caries and some correspondence between the HU-DBI index and oral health status for every student.

The questionnaire was administered after their written informed consent.

Dental caries status was evaluated using the world health Organization (WHO) caries diagnostic criteria for decayed, missing and filled teeth and surfaces (DMF-T and DMF-S, respectively). Data were statistically analyzed.

Results. The prevalence of dental caries was 60% only 6.7% (8 students) had DMF-T = 0. The mean DMF-T recorded was 7.3 ($\pm$ 0.35). When relating the different DMF values to the HU-DBI responses, a statistically significant relation was found between seven items and DMF scores of their components and indices. The HU-DBI score ranged from 6 to 12 (mean 9.8).

Low DS and DT values significantly correlated with a high total HU-DBI score ($p < 0.05$); that is subjects with low levels of dental disease had more positive oral health attitudes and behavior.

Conclusions. The positive attitude of dental students towards the care of their own teeth and gums is important in determining the oral health conditions of their patients. In passing through the curricula the dental students should be able to set a personal example in oral health.

Keywords: dental caries index, HU-DBI index, oral health, students

Adresă de corespondență:

Asist. Univ. Dr. Ramona Ionela Truță, Universitatea de Medicină și Farmacie „Carol Davila”, Str. Dionisie Lupu, nr. 37, București

INTRODUCERE

Sănătatea orală e asociată cu starea de bine și de calitate a vieții și are implicații funcționale, psihosociale și economice.

Sănătatea orală improprie implică afectarea dietei, nutriției, calității somnului, statusului psiho-social, relațiilor sociale, activităților școlare și profesionale.

Scopul acestui studiu e să examineze atitudinea și comportamentul studenților dentiști vizavi de starea de sănătate orală.

Studenții dentiști sunt atenți la estetica lor dento-facială, sunt informați și motivați pentru tratament oro-dentar, sunt cooperanți și foarte mulți dintre ei sunt purtători de aparate ortodontice atât din considerente fizionomice, cât și funcționale. Există și unele studii care arată o corelație redusă între comportament și cunoștințe. Cu toate acestea, există o asociere între un nivel crescut de cunoștințe și o stare mai bună a sănătății orale.

Datele din literatura de specialitate arată faptul că preocuparea față de sănătatea studenților la o facultate de medicină, împreună cu toate cunoștințele de specialitate asimilate în timpul anilor de studiu influențează și modifică comportamentul acestora față de propria sănătate orală.

De aceea, evaluarea stării de sănătate orală a studenților la Facultatea de Medicină Dentară este un subiect de interes, cu atât mai mult cu cât studenții, viitori medici, sunt modele de comportament pentru pacienți, familie, prieteni și, de ce nu, pentru întreaga societate.

OBIECTIVE

Studiul a urmărit evaluarea atitudinii vizavi de sănătatea orală în rândul studenților din anul terminal la Facultatea de Medicină Dentară. Scopul acestui studiu este de a stabili relația între indicele HU-DBI și statusul dentar utilizând indicele DMF în rândul unui grup de studenți din anul VI ai Facultății de Medicină Dentară București.

MATERIAL ȘI METODĂ

La acest studiu au participat 110 de studenți din anul VI la Facultatea de Medicină Dentară din cadrul UMF „Carol Davila” București în anul 2014. După obținerea consimțământului informat al studenților, completarea chestionarului s-a realizat în timpul orelor de lucrări practice. S-a folosit o variantă adaptată a chestionarului Hiroshima implementat de dr. Kawamura Makoto de la Universitatea din Hiroshima, Departamentul de Stomato-

logie Preventivă. Acest chestionar a fost implementat cu scopul de a evalua percepția pacienților vizavi de sănătatea orală în Japonia.

Chestionarul a fost aplicat mai întâi studenților stomatologi japonezi, iar scopul aplicării lui a fost motivarea unei atitudini sanogene corespunzătoare pentru studenții care vor constitui exemple pentru viitorii pacienți. Ulterior, acest tip de chestionar a fost validat și utilizat în foarte multe țări și a avut o aplicabilitate mare în rândul studenților de la mai multe facultăți de medicină dentară din întreaga lume.

Chestionarul cuprinde 20 de propoziții și aceste propoziții pot avea un răspuns afirmativ sau negativ. Pentru calcularea indicelui acestui chestionar, numit indice HU-DBI, un punct este dat pentru fiecare răspuns pozitiv și un punct pentru fiecare răspuns negativ. Raportul dintre răspunsurile afirmative și negative ne dau o estimare asupra atitudinii și comportamentului față de starea de sănătate orală.

Valoarea maximă a scorului HU-DBI este 12, iar valoarea medie este cuprinsă între 2 și 9 (media 5,8 SD = 1,5, Cronbach's alpha = 0,76). O valoare a indicelui HU-DBI mai mare ne arată o mai mare preocupare vizavi de sănătatea orală. Cu cât indicele HU-DBI este mai mare, cu atât avem un comportament mai motivant și o sănătate orală mai bună. O corelație semnificativă a fost găsită între valori scăzute ale indicatorilor DS și DT ale indicelui DMF-T (DMF-S) și valori ridicate ale indicelui HU-DBI ($p < 0,05$).

Participanții care au un nivel scăzut de afecțiuni dentare au un indice HU-DBI mai ridicat și o mai bună atitudine și conduită sanogenă.

Există studii care arată valori mai mari ale indicelui HU-DBI la anii clinici comparativ cu anii pre-clinici. Toate aceste studii arată o situație favorabilă în atitudinea lor sanogenă, pe măsura înaintării lor în anii de studiu.

Studii comparate pe care le-a făcut autorul între studenții japonezi și australieni arată un indice HU-DBI la studenții japonezi în primul an de învățământ de 5,57, iar la studenții australieni de 6,56, aceste date arătând un grad de igienă mai bun la studenții australieni. Pe măsura avansării în anul de studiu, în anul VI, studenții japonezi au un indice de 9,57, considerabil mai mare față de studenții australieni – cu 7,97. Frecvența cursurilor de stomatologie preventivă, științe comportamentale și sănătate orală se reflectă în atitudinea și comportamentul lor. (4)

Începând cu anii de studii clinice, Frazier afirmă că „educația e necesară, dar nu suficientă să previi afecțiunile orale”.

În paralel am evaluat și prevalența cariei dentare în conformitate cu criteriile OMS din 1997 și am cal-

culat indicele de carie DMF-T (decayed-missed-filled teeth) și DMF-S (decayed-missed-filled surfaces).

Pe lotul studiat s-au făcut unele corelații între indicele de afectare carioasă și răspunsurile obținute din chestionare. Simple tabele de frecvență au fost procesate și analizate utilizând chi-square și testele Fisher. Testele non-parametrice Nann Whitner au fost folosite pentru a arăta corespondența dintre valorile DMF și răspunsurile acestui chestionar. Teste de corelație nonparametrice Spearman au fost folosite pentru a corela totalul HU-DBI cu diferite valori DMF. Rezultatele fals pozitive au fost eliminate prin aplicarea metodei la mai multe testări.

CHESTIONAR – VARIANTA ADAPTATĂ ȘI MODIFICATĂ

La următoarele întrebări puteți răspunde cu DA sau NU:

- „Nu mă interesează prea mult vizita la dentist.“
- „Gingiile mele tind să sângereze când îmi spăl dinții.“
- „Mă îngrijorează culoarea dinților mei.“
- „Am observat niște pete albe pe dinții mei.“
- „Eu folosesc o perie de dinți de dimensiuni mici.“
- „Nu îmi doresc dinți artificiali când voi fi bătrân.“
- „Sunt îngrijorat de culoarea gingiilor mele.“
- „Mă gândesc că dinții mei nu arată prea grozav, în ciuda faptului că mă spăl zilnic.“
- „Îmi perii fiecare dinte cu atenție.“
- „Nu mi s-a arătat niciodată de un profesionist cum să îmi spăl dinții.“
- „Cred că îmi pot spăla bine dinții și fără să utilizez pasta de dinți.“
- „Adesea îmi verific dinții în oglindă după periaj.“
- „Mă îngrijorează mirosul neplăcut al cavității bucale.“
- „Este imposibil de prevenit sângerarea gingivală numai prin periaj.“
- „Nu mă duc la dentist până nu am o durere de dinți.“
- „Am folosit revelatori de placă pentru a vedea cât de curați sunt dinții mei.“
- „Folosesc o perie de dinți cu perii tari (hard).“
- „Nu simt că mi-am periat dinții bine până când nu mă perii cu mișcări puternice.“
- „Uneori consider că pierd prea mult timp cu spălaturile pe dinți.“
- „Dentistul meu mi-a spus că îmi spăl bine dinții.“

REZULTATE

Din cei 110 studenți care au primit chestionarele, 70 (63,63%) sunt de sex feminin și 40 (36,37%) sunt de sex masculin, cu o medie de vârstă de 24,1 ani. Rata de răspuns a fost de 100%.

Statusul odontal a fost evaluat cu ajutorul indicelui impus de OMS, DMF-T – DMF-S.

Prevalența cariei dentare în lotul studiat este 60%. Un procent redus (6,7%) de subiecți (3 studenți și 5 studenți) au indicele DMF-T = 0.

La 72 de studenți s-a depistat, în urma examinării clinice, cel puțin o carie; astfel, există un necesar de tratament odontal la 60% dintre subiecți.

Media indicelui de carie DMF-T la lotul studiat este de 7,3 ($\pm 0,35$), iar media pentru fiecare din cele trei componente este prezentată în Tabelul 1. 85% dintre subiecți prezentau restaurări coronare directe.

TABELUL 1. *Experiența carioasă a lotului de studiu*

Subiecți	N	DMF-T	D	M	F
Total	110	7,3 ($\pm 0,35$)	2,4 ($\pm 0,25$)	0,2 ($\pm 0,05$)	4,7 ($\pm 0,3$)

În Tabelul 2 este prezentată situația în funcție de sexul subiecților din studiu.

TABELUL 2. *Experiența carioasă în funcție de sexul subiecților*

Subiecți	N	DMF-T	D	M	F
Feminin	70	7,92 ($\pm 3,82$)	2,45 ($\pm 2,89$)	0,31 ($\pm 0,69$)	5,15 ($\pm 3,55$)
Masculin	40	6,44 ($\pm 3,75$)	2,24 ($\pm 2,72$)	0,14 ($\pm 0,4$)	4,06 ($\pm 2,93$)

În ceea ce privește prezența sigilărilor la doar 18% (8 subiecți de sex feminin și 10 de sex masculin) a fost depistată prezența acestora.

Totalul scorului HU-DBI a variat de la 6 la 12 (media de 9,8). O corelație semnificativă a fost găsită între valori scăzute ale indicatorilor DS, DT și valori ridicate ale scorului HU-DBI ($p < 0,05$).

TABELUL 3. *Indice HU-DBI pe subiecți*

Valoare indice HU-DBI	Procent
12	12,12%
11	24,224%
10	30,30%
9	6,06%
8	21,12%
7	6,06%
6	3,03%

Comparativ cu datele din literatura de specialitate, avem un indice HU-DBI cu o valoare ridicată, care ne reflectă o atitudine și cunoștințe adecvate ale studenților față de propria sănătate orală.

Pentru cariile netratate indicele DT a fost de 2,4. Sângerările gingivale la periaj le-au semnalat 24,2% dintre studenții chestionați.

42% sunt nemulțumiți de culoarea dinților lor (59% – fete, 41% – băieți).

100% dintre studenți sunt interesați de vizita la dentist și 59% dintre ei au avut în ultimul an un control stomatologic din proprie inițiativă.

Doar 18,18% dintre subiecți au afirmat că merg la dentist numai când au o problemă.

33% sunt îngrijorați de mirosul neplăcut al cavității bucale ($p < 0,01$).

27,27% semnalez prezența unor leziuni de hipoplazie pe suprafețele dentare.

De asemenea, există unele corelații între anumite răspunsuri și valoarea indicelui DMF. Sunt valori strânse între cei care au răspuns afirmativ la propoziția „Gingiile mele tind să sângereze când îmi periez dinții” și valori ridicate ale scorului D și DMF ($p < 0,05$).

Valori ridicate ale indicelui D au fost corelate cu un răspuns afirmativ la propoziția „Nu mă duc la dentist până nu am o durere de dinți” (15 subiecți, $p = 0,01$). Răspunsuri pozitive la această afirmație erau corelate cu indici D ridicați, dar și cu indici F crescuți.

O altă corelație a fost găsită între afirmațiile „Îmi periez dinții cu o perie de dinți de dimensiuni mici” și „Îmi periez fiecare dinte cu mare atenție” și valori ridicate ale indicatorului F și DMF ($p < 0,05$ și $p < 0,02$). Valori ridicate ale indicelui F erau asociate cu răspunsuri negative la următoarea propoziție „Nu mă simt bine până când nu-mi periez dinții cu mișcări puternice” ($p < 0,02$).

Atenția pe care o acordă periajului dentar a fost relatată și prin faptul că 57,57% dintre studenți folosesc soluții revelatoare de placă bacteriană.

24,24% dintre studenți sunt de părere că este imposibil de prevenit afectarea parodontală numai prin periaj.

Deși 81,82% dintre subiecți au primit aprecieri din partea stomatologului lor în privința modului în care își fac igiena orală, 21,21% dintre ei sunt nemulțumiți fiindcă, în ciuda faptului că se igienizează zi de zi cu atenție, dinții lor nu arată prea bine.

DISCUȚII

Studiul a evidențiat atitudinea și comportamentul pe care îl au studenții dentiști față de propria sănătate orală prin completarea unui chestionar adaptat: chestionarul Hiroshima implementat de prof. Kawamura Makoto de la Universitatea din Hiroshima. Chestionarul a fost aplicat la 110 studenți din ultimul an al Facultății de Medicină Dentară din București.

Evaluarea stării de sănătate odontală a fost făcută cu ajutorul indicelui DMF-T, DMF-S. Există corelații semnificative între rezultatul examinărilor și răspunsurile la chestionar. Totalul scorului HU-DBI a variat de la 6 la 12 cu o medie de 9,8.

O altă corelație a fost stabilită între valori scăzute ale indicatorilor DS și DT și valori ridicate ale scorului HU-DBI ($p < 0,05$).

CONCLUZII

Conduita studenților și starea lor de sănătate orală vor avea un impact maxim în relația lor cu pacienții pe care îi vor trata.

Se impune realizarea unor studii mai ample și corelarea situației clinice cu nivelul de cunoștințe și comportamentul studenților, nivel ce demonstrează impactul educației profesionale din anii de studiu.

BIBLIOGRAFIE

- Milicescu V., Truță R.I., Nimigean V.R., Nimigean V. Evaluarea statusului de sănătate orală la un grup de studenți la Medicină Dentară, *Revista Română de Stomatologie*, Vol. L VIII, Nr.4, An 2012
- Kawamura M., Ikeda-Nakaoka Y., Sasahara H. (2000) An assessment of oral self-care level among Japanese dental hygiene students and general nursing students using the Hiroshima University – Dental Behavioural Inventory (HU-DBI) Surveys in 1990-1999, *Eur. J. Dent. Educ.* 4, 82-88
- Kawamura M. (1988) Dental behavioural science. The relationship between perception of oral health and oral status in adults. *Hiroshima Digaku Shigaku Zasshi* 29, 273-286 (in Japanese)
- Kawamura M., Iwamoto, Y and Wright, F.A.C. (1997) A comparison of self – reported dental health attitudes and behavior between selected Japanese and Australian students. *J. Dent Educ.* 61, 354-360
- Frazier P.J. (1992) Research on oral health education and promotion and social epidemiology, *J Public Health Dent* 52, 18-22
- Sheiham A., Watt R.G. The common risk factor approach: a rational basis for promoting oral health, *Community Dent Oral Epidemiol* 2000, 28(6), 399-406
- Dumitrache M.A., Sfeatu I.R., Buzea C.M., Dumitrașcu L.C., Lambescu D.G. Concepte și tendințe în sănătatea orală, Editura Universitară „Carol Davila”, București, 2009
- Al-Ansari J., Honkala E., Honkala S. Oral health knowledge and behavior among male health sciences college students in Kuwait, *BMC Oral Health* 2003, 3-2
- Kay E.J., Locker D. A systematic review of the effectiveness of health promotion aimed at improving oral health, *Community Dent Oral Epidemiol* 1998, 28(6), 26-132-144
- Woodgroove J., Cumberbatch G., Gylbier S. Understanding dental attendance behavior, *Community Dent Health*, 1987, 4-215-221
- Hamilton M.E., Coulby W.M. Oral health knowledge and habits of senior elementary school students, *J Publ Health Dent* 1991, 51-212-218
- World Health Organization. Oral health surveys basic methods, 4th ed. Geneva, WHO, 1997
- Peres K.G., Peres M.A., Demarco F.F. et al. Oral health studies in the 1982. Pelotas (Brazil) birth cohort: methodology and principal results at 15 and 24 years of age. *Cad. Saude Publica* 2011; 27(8): 1569-1580